

Türkiye’de Türk müziği eğitimi verilen kurumlarda yürütülen ney derslerinin eğitmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi

An evaluation of ney lessons conducted in Turkish music education institutions in turkey based on instructors' opinions

Cengiz Atlan¹, Sibel Çelik²

¹ Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Sakarya, Türkiye.

² Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Diyarbakır, Türkiye.

ÖZ

Türk müziğinin kadim ve önemli sazlarından biri olan ney eğitimi; neyin gerek geleneksel icra biçimleriyle gerekse sazın kendine has özellikleri bakımından önem teşkil etmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanılarak gerçekleştirildiği bu çalışmada; Türkiye’de lisans düzeyinde Türk müziği eğitimi verilen kurumlarda yürütülen ney derslerinin mevcut durumu, içeriği, kullanılan yöntem ve tekniklerinin incelenmesi ve sonuçlarının ortaya konulmasına çalışılmıştır. Öğretim elemanlarından alınan görüşler doğrultusunda, ney derslerinin öğrenci bazında sayılarının çok az olduğu, eğitim-öğretim faaliyetlerinin geleneksel bir yöntem olarak usta-çırak ilişkisiyle aktarılmaya devam ettiği, yer yer farklı kaynaklardan nadiren de olsa bazı metotlardan yararlanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Aynı zamanda çoğunlukla kız ve mansur ahenklerinin kullanıldığı ilerleyen dönemlerde ise diğer ney âhenklerinin de tercih edildiği görülmüştür. Ney derslerinde dinleme alanına yönelik olarak yapılan faaliyetlerde, bir kısım eğitimciler, geleneksel üslupta ney üfleyen neyzenleri tercih ederken, kimileri kendi kayıtlarını, bir kısmı da Cemil Bey gibi üstat müzisyenleri öğrencilere dinlemelerini tavsiye etmişlerdir. Çalışmada geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanılmasının yanı sıra, modern eğitim öğretim teknikleri ve uygulamalarının da geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: çalgı eğitimi, müzik eğitimi, ney, Türk müziği

ABSTRACT

The ney, one of the ancient and important instruments of Turkish music, holds significance in terms of both its traditional performance styles and the instrument's unique characteristics. This study, conducted using a case study approach within qualitative research methods, aimed to examine the current state, content, methods, and techniques used in ney lessons at undergraduate Turkish music education institutions in Turkey, and to present the results. Based on the opinions of the instructors, it was concluded that the number of students in ney lessons is very low, that the teaching activities continue to be passed down through a traditional master-apprentice relationship, and that some methods from different sources are occasionally used. It was also observed that the “kız” and “mansur” harmonies are mostly used, although other ney harmonies are preferred in later stages. In activities related to listening in ney lessons, some educators preferred ney players who play in the traditional style, while others recommended listening to their own recordings, and some suggested listening to master musicians like Cemil Bey. In addition to the use of traditional teaching methods, the study also made suggestions for developing modern educational techniques and practices.

Keywords: instrument education, music education, ney, Turkish music

Cengiz Atlan — catlan@sakarya.edu.tr

Geliş tarihi/Received: 07.10.2025 — Kabul tarihi/Accepted: 17.01.2026 — Yayın tarihi/Published: 31.01.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren Creative Commons Attribution License (CC BY) altında dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

1. GİRİŞ

Ney, Türk makam müziğinin hem icrâ hem de düşünsel geleneğinde özgün bir konuma sahip, önemli çalgılarından birisidir. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan tarihsel süreçte ney eğitimi, ustadan çırağa sözlü/işitsel aktarımı esas alan meşk usulü ile gerçekleşmiştir. Meşk, yalnızca eser öğretimi değil; üslûp, tavır ve repertuvarın koordinasyonlu bir biçimde özümsemesine dayanan bir öğretim sistemini ifade eder (Kahyaoğlu, 2021). Bu sistemde öğrenci, hocasının, nefes kullanımını, perde basış özelliklerini ve süsleme repertuvarını birebir gözlemleyerek ve aynen taklit ederek kendisini geliştirir. Sistemde yazılı materyallerden çok icrâyı oluşturan unsurların model alınması esastır (Duran, 2022; Kahyaoğlu, 2021). Osmanlı döneminde meşk, saray kurumları (Enderun-ı Hümâyûn, Musika-ı Hümâyûn), mevlevîhaneler ve özel meşkhaneler gibi farklı kurumsal yapılar içinde sürdürülmüştür. Bu kurumsal yapılar, makam, usûl ve repertuvarın bir taraftan aktarımını sağlarken diğer taraftan da bir arşiv görevi üslenerek; müzik üslubu ve kültürünün sonraki nesillere aktarımını kalıcı hale getirmiştir. (Gerçek, 2008; Somakçı, 2017). Tanzimat'tan itibaren müzik eğitiminin kurumsallaşmasına dönük modernleşme adımlarıyla birlikte, meşk ile notalı eğitim birlikte kullanılmaya başlanmıştır. 20. yüzyıl başında Dârüelhan (1917) Osmanlı'daki ilk resmî konservatuvar olarak, kurumsal çerçevede Türk musikisi eğitimi tesis etmiştir (Kolukırık, 2014). Böylece meşk sisteminde bulunmayan, yazılı materyaller, ders içerikleri, nota gibi modern araçlar meşk geleneğine eklenerek aktarımın sürekliliği kurumsal bir güvenceye kavuşmuştur (Gerçek, 2008; Kolukırık, 2014; Somakçı, 2017). Cumhuriyet döneminde Musiki Muallim Mektebi (1924), Ankara Devlet Konservatuvarı (1936) ve onu izleyen kurumlarla birlikte sanatçı ve öğretmen yetiştiren programlar sistematik bir hale gelmiştir. Ses/şan ve çalgı eğitimi dersleri planlı programlara bağlanmıştır (Polat, 2016). Bugün Türkiye genelinde Türk müziği eğitimi veren konservatuvar yapılanmaları—Türk Müziği Devlet Konservatuvarları başta olmak üzere—program tasarımlarında dize, çalgı, ezgi, ritim, biçim, icra, tavır ve düzen öğelerini ortak bir yapı ortaya koymaktadırlar. Bunun yanında bu alanın doğasından kaynaklanan sebeplerden dolayı da farklılaşmalar göstermektedir (Sahil ve Ersoydan, 2025). Günümüzde ney eğitimi özelinde meşk, hala canlılığını koruyan bir eğitim-öğretim ve aktarım yöntemi olarak ön plana çıkmaktadır. Öğrencinin belli bir icrâ ekolüne¹ aidiyet duygusu geliştirerek süsleme, vibrato ve perde basış biçimleri gibi unsurları kendisine örnek alarak ney eğitiminde gelişme kaydettiğini göstermektedir (Duran, 2022). Konservatuvarlarda ney sazını meslek çalgısı olarak seçen kişiler üzerinde yapılan araştırmalarda ney sazının bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilmesinin sebeplerinin başında; öğrencilerin ney sazını daha önce tanıma durumlarının etkili olduğu, ney eğitimi veren öğretmenlerin sayısının ve kalitesinin meslek çalgısı seçiminde oldukça etkili olduğu, enstrümanın kolay temin edilmesi ve öğrencinin vücut yapısına uygunluğunun da oldukça önemli görüldüğü gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Yıldırım, 2022). Aynı zamanda konservatuvar ortamında meşk ile notalı eğitimin birlikte kullanımı, derslerde kullanılan yöntem ve teknikler, repertuvar dersleri, mesleki eğitim veren bu kurumlardaki öğrencilerin mesleki yeterliliklerinin somut olarak değerlendirilmelerinin yapılabilmesine imkân tanımaktadır (Köroğlu, 2022). Çalgı eğitimi, teknik-müzikal davranışların kazanılmasını, çalışmanın planlanmasını, repertuvarın pedagojik ilkelere göre kurgulanmasını ve müzikal performansın gelişimini hedefleyen, uzun soluklu ve ciddi bir süreçtir (Topalak, 2013). Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda uygulanan çalgı derslerinin, topluluk icrâsı, teori-solfej ve usûl/makam gibi dersler ile birlikte bir bütüncül yapı olarak değerlendirildiği görülmektedir (Köroğlu, 2022; Topalak, 2013). Bu çerçevede ney, öğretmen çalgısı olarak müzik öğretmenliği ve konservatuvarlarda icracı/yorumcu yetiştirmede belirleyici bir araç hâline gelir. Programların hedefleri arasına doğru diyafram ve nefes kullanımı, artikülasyon, perde-basış hassasiyeti, süsleme çeşitliliği ve geleneksel tavır unsurları gibi kazanımlar dâhil edilir (Dal ve Yalçın, 2023; Köroğlu, 2022). Eğitimin tarihsel boyutunda meşk ile notalı öğretim birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Literatürde meşkin “tekrar ve hafıza” temelli aktarım gücü ile notalı sistemin “eğitimde standartlaştırma ve ölçülebilme” avantajlarının, özellikle konservatuvar eğitimi bağlamında birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu vurgulanır (Gerçek, 2008; Kahyaoğlu, 2021). Ney eğitiminde bu durum başlangıç seviyesinden ileri düzeye kadar, nefes çalışmaları, neyden ses çıkarma, perde basış karakterleri, makam geçkileri, legato-staccato kullanımı, vibrato, trill ve çarpma gibi süsleme öğelerinin katmanlı öğretimiyle somutlaşır (Öztürk, 2024; Duran, 2022). Özellikle süsleme ve üslûp, ney icrâsında kişisel ifade ile ekol tavrını buluşturan alanlardır. Son yıllarda neyde vibrato, çarpma, portamento ve nüans kontrolü gibi teknik öğelerin sistematik analizine yönelik çalışmalar, performans çözümlemelerini öğretim programlarına dâhil etmenin pedagojik değerini göstermektedir (Öztürk, 2024). Bu bulgular, meşk ortamında duygusal olarak edinilen kazanımların, konservatuvar sınıflarında notalı ve teorik bir dil ile açıklanmasını mümkün kılmaktadır. Bunun yanında, repertuvar çeşitliliği (klasik dönem taksim ve peşrevleri, Mevlevî âyinleri, çağdaş yorumlar) öğrencinin hem geleneksel tavrı özümsemesini hem de çağdaş icrâyı uyumunu kolaylaştırır (Duran, 2022; Köroğlu, 2022).

¹ Günümüzde Türkiye'de geleneksel ney icrasında iki büyük ekolden söz edilmektedir. Süleyman Erguner (1902) Ekolü ve Niyazi Sayın (d.1627) Ekolü

Kurumsal açıdan bakıldığında, Türkiye’de Türk müziği konservatuvarlarında uygulanan öğretim programlarının öğrencinin mesleki kimliğini değişik boyutlarıyla geliştirmeye yönelik olduğu görülmektedir. Günümüzde Türk müziği eğitimi veren konservatuvarların sayısal ve yapısal görünümündeki ortak noktalar kadar bölüm/üniversite bazında farklılıkların da bulunduğunu ortaya koyar (Sahil ve Ersoydan, 2025). Bu farklılaşmalar, örneğin ney eğitimi verilen sınıfların durumu, haftalık ders saatleri, repertuvar ağırlıkları, seçmeli ders havuzları ve değerlendirme sistemlerinde bu açılardan değerlendirilebilir. Böylece kurumsal özerklik, yerel ekol ve yaklaşımların yaşatılmasını mümkün kılar (Sahil ve Ersoydan, 2025). Bu alandaki literatür incelendiğinde genel müzik eğitimi ve çalgı eğitiminde, bireysel çalgı dersleri ile kuramsal ve uygulamalı derslerin birbirine uyumlu hale getirilmesinin öğrenmeyi kalıcı hale getirdiği vurgulanmaktadır. Aynı zamanda bu yapı canlı performans pratiğine de doğrudan katkı sağlamaktadır (Topalak, 2013). Bu sebeplerden dolayı diğer çalgı derslerinde olduğu gibi Türkiye’de ney eğitiminin konservatuvar içindeki yeri, müzikalitenin ve kuramsal bilginin birlikte işlenmesine dayanır. Program düzeyinde, usûl bilgisinin nefes kontrolüyle, makam bilgisinin perde basış biçimleriyle, icra üslûbunun ise süsleme ve tavrıla eşgüdümlü olarak öğretilmesi, öğrenmenin bütüncül bir halde ele alınmasını sağlar (Dal ve Yalçın, 2023; Köroğlu, 2022). Sonuç olarak, Türk müziği konservatuvarlarında ney eğitimi, tarihsel sürekliliği olan meşk geleneği ile modern konservatuvar pedagojisinin dengeli birlikteliğinde biçimlenmektedir. Meşk, üslûp ve tavrın canlı aktarımını sağlarken; konservatuvarın programlı yapısı, öğrenmenin ölçme-değerlendirme ve kuram-uygulama dengesi içinde şeffaf ve sürdürülebilir olmasını sağlar. Güncel literatür, bu hibrid modelin hem geleneğin korunmasına hem de çağdaş icrâ beklentilerine cevap üretme kapasitesine işaret etmektedir. Çalışmada ayrıca ney eğitime ilişkin derslerin izlenmesi, teknik içerik ve repertuvar çalışmaları ile değerlendirme ölçütlerinin, kurumlar arası benzerlik/farklılıklar temelinde karşılaştırmalı olarak ele alınması; ayrıca süsleme ve tavır öğretiminin kademelendirilmesine yönelik somut rubrik ve performans ölçütlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmada Türkiye’deki Türk Müziği eğitimi veren konservatuvarlardaki ney derslerinin temel işleyişi araştırmanın temel odak noktasıdır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye’de Türk Müziği eğitimi verilen konservatuvarlarda ney eğitiminin işleyişi ve mevcut durumuna ilişkin cevaplar aranmıştır. Türk müziğinin geleneksel yapısının korunarak eğitim-öğretim aşamalarında nasıl aktarıldığı; ney sazı eğitiminin bu süreçlerinde uygulanan yöntemlerin neler olduğu problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Problemi:

Araştırmanın problemi “Türkiye’de Türk müziği eğitimi verilen kurumlarda yürütülen ney derslerinin mevcut durumu nasıldır” sorusunun cevabıdır. Bu problem cümlesi etrafında çalışmada alt problemler olarak;

- Ney derslerinde hangi araç ve gereçler kullanılmaktadır?
- Ney eğitime hangi etüt makam veya alıştırma ile başlanmaktadır?
- Ney derslerinde hangi yazılı materyaller kullanılmaktadır?
- Ney derslerinde hangi metot kitapları kullanılmaktadır?
- Ney derslerinde hangi ney çeşitleri (âhenkleri) kullanılmaktadır?
- Ney derslerindeki öğrenci sayısı ortalama olarak kaçtır?
- Ney derslerinde işitsel (dinleme) alana yönelik yapılan faaliyetler nelerdir?

Sorularının cevapları bulunmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışmada geleneksel Türk Müziğinin önemli sazlarından olan neyin, Türk Müziği eğitimi veren konservatuvarlardaki mevcut durumu ve işleyişinde karşılaşılan durumlar ve bunlarla ilgili gerekli ihtiyaç ve eksikliklerin eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda tespit edilerek ortaya konulmasına çalışılmıştır. Bu sayede ney eğitiminde akademik anlamda bir standartlaşma ve kalitenin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu açıdan çalışmamız önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve etik süreçlere ilişkin detaylı bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak durum çalışmasına göre tasarlanmıştır. Nitel araştırma, gerçekleşen sürece olduğu kadar ürüne veya sonuca da odaklanır. Araştırmacılar özellikle olayların nasıl gerçekleştiğini anlamakla ilgilenirler (Fraenkel ve Wallen, 1990; aktaran Creswell ve Creswell, 2017, s. 22). Durum çalışması güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde incelemeye çalışan ve mevcut durum hakkında derinlemesine veri sunmayı amaçlayan çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırma modelinde; bir veya birden fazla olayın, durumun birbirleriyle ilişkili sistemlerin detaylı bir şekilde incelenmesi söz konusudur. Araştırmaya konu olan varlık; yer ve zamanla ilişkili olarak tanımlanır. Örnek olay çalışması olarak da isimlendirilmektedir (McMillan, 2000; Özenç, 2022, s. 58).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışmaya katılan katılımcılar, 2025-2026 Eğitim öğretim yıllarında, YÖK'e bağlı üniversitelerde ders veren öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Bu nedenle çalışma grubunun örnekleme; rahat, hızlı ve kolay ulaşılabilmesi yönünden dolayı kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu katılımcılara ilişkin demografik bilgiler aşağıda görülmektedir.

Tablo 1

Katılımcılara ait demografik bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Mesleki deneyim	Çalıştığı üniversite	Mezun olunan üniversite
N1	Erkek	45	11 ve üstü	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı
N2	Erkek	53	11 ve üstü	Fırat Üniversitesi	Ege Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı
N3	Erkek	45	11 ve üstü	Selçuk Üniversitesi	Selçuk Üniversitesi
N4	Erkek	33	6-10	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Selçuk Üniversitesi
N5	Erkek	56	11 ve üstü	Sakarya Üniversitesi	İTÜ
N6	Kadın	45	11 ve üstü	Haliç Üniversitesi	İTÜ
N7	Erkek	52	11 ve üstü	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	İTÜ
N8	Erkek	36	6-10	İlahiyat Fakültesi	Cumhuriyet Üniversitesi
N9	Erkek	44	11 ve üstü	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	İTÜ
N10	Erkek	42	11 ve üstü	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi	İTÜ
N11	Erkek	43	1-5	İTÜ	İTÜ

Tablo 1'de araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgileri yer almaktadır. Her bir katılımcı için farklı kodlar verilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları yer kullanılmıştır. Görüşme sorularının kapsam geçerliliği; alanda çalışan 3 uzmanın görüşüne başvurularak sağlanmış, sorular düzenlenmiş ve son hali verilmiştir.

7 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme soruları, ney derslerine ilişkin dersi veren öğretim elemanlarına yönlendirilmiştir. Araştırmanın alt probleminde yer alan sorular şu şekildedir:

- Ney derslerinde hangi araç ve gereçleri kullanıyorsunuz?
- Ney eğitiminde hangi ney çeşidini (Âhengini) veya çeşitlerini kullanıyorsunuz?
- Ney eğitimine hangi makam veya alıştırma ile başlıyorsunuz?
- Her yıl ortalama kaç ney öğrenciniz oluyor ve bu öğrencilere başlangıç seviyesinde eğitimler mi veriyorsunuz?
- Eğer farklı seviyede öğrenciler varsa nasıl bir eğitim programı uyguluyorsunuz?
- Öğrencilerinize derslerde dinleme alanına yönelik nasıl uygulamalar yapıyorsunuz?
- Ney eğitiminde kullandığınız bir yazılı kaynak var mı, varsa nelerdir?

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmacılar tarafından yarı-yapılandırılmış görüşme formları hazırlandıktan ve uzman görüşleri alındıktan sonra ilk olarak Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul’una başvurularak etik kurul onayı alınmıştır. Akabinde Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı üniversitelerin devlet konservatuvarı birimlerinde çalışan öğretim elemanlarına ulaşılarak gerekli bilgiler verilmiş ve veri toplama süreci başlatılmıştır. Katılım gönüllük esasına dayalı olarak yürütülmüştür. Uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan araştırma soruları Google form aracılığıyla hazırlanarak link aracılığıyla katılımcılara gönderilmiştir.

2.5. Verilerin analizi

Nitel veri analizi sıklıkla tümevarıma dayanan bir süreci ifade ettiği için ‘analizci tümevarım’ olarak isimlendirilmektedir. Analizci tümevarım, sosyal hayatın bütünü oluşturarak evrensel değerlere odaklanılmasıdır (Gilbert ve Mulkay, 1984, aktaran Baltacı, 2017). Görüşmeler için, daha önceden ilgili üniversitelerdeki öğretim elemanlarıyla iletişime geçilerek; Google documents aracılığıyla uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış olan açık uçlu sorular gönderilmiştir. Gönüllülük esasına dayanan bu çalışmada, elektronik ortamda elde edilen öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin; belirli katılımcı kodlar verilmiştir. Görüşme yapılan katılımcıların her biri için N1, N2, N3 şeklinde kodlanmıştır.

2.6. Etik beyan

Araştırma kapsamında araştırma verilerinin toplanmasından önce Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı kararı ile 01.09.2025 tarih ve 986706 sayılı Olur’u ile uygun görülmüştür.

3. BULGULAR

Bu bölümde, öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilerek elde edilen verilere yönelik bilgiler bulunmaktadır. Aşağıda Tablo 2’de, öğretim elemanlarının ney derslerinde yararlandıkları araç ve gereçlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2

Ney dersinde yararlanılan araç ve gereçler

Kullanılan araç ve gereçler	Katılımcı	f	%
Ney	N1, N2, N3, N5, N7, N9	6	27.3
Metot	N2, N6, N7, N8, N10	5	22.7
Nota	N2, N5, N9, N10, N11	5	22.7
Kayıt cihazı	N6, N9	2	9.1
Bendir	N1, N2	2	9.1
Kudüm sazları	N2	1	4.5
Tablet	N1	1	4.5
Bilgisayar	N1	1	4.5
Türk musikisi eser repertuarı	N2	1	4.5
Ayaklık	N4	1	4.5
Nota sehпасı	N4	1	4.5
Nota defteri	N6	1	4.5
Kendi yazdığı etütler	N11	1	4.5
Metronom	N11	1	4.5

Öğretim elemanlarının ney dersinde faydalandıkları araç ve gereçlerin çoğu ney ve bendir yani ritmik sazlar olduğu öne çıkmaktadır. Buna ilişkin, metot ve kullanılan notaların, yer yer kendi yazmış oldukları egzersizlerden veya metotlardan oluştuğu görülmektedir.

“Kendi yazmış olduğum Ney alıştırmaları ve etütleri kitabımı, nota arşivi (TRT, Devlet Korosu, Bireysel).”
N10

“Matbu notalar, yazdığım etütler, metronom.” N11

Ayrıca ney derslerinde öğretim elemanlarının kullandıkları ney ahneglerine (çeşitleri) ilişkin bilgiler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3

Ney eğitiminde kullanılan ney çeşitleri

Kullanılan Ney (Aheng) Çeşidi	Katılımcı	f	%
Mansur	N1, N2 N3, N4, N5, N6, N7, N8, N9, N10, N11	11	36.7
Kız ahengi	N1, N2, N5, N6, N7, N8, N9, N10, N11	9	30.0
Bolahenk	N2, N7, N8, N9, N10	5	16.7
Süpürge	N2, N7, N9	3	10.0
Şah	N3, N5	2	6.7

Öğretim elemanlarının ney eğitiminde kullandıkları ney (aheng) çeşitleri, başlangıç aşaması için çoğunlukla mansur ve kız ahengi ile başladıkları görülmektedir. Katılımcıların buna ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları aşağıdadır.

“Kız ahengi, mansur ahenk ile 3. Sınıfta çalışmalar yapıyoruz.” N1

“1. sınıflarda Kız neyi ile başlıyoruz. Daha sonra mansur ve şah akortlara geçiyoruz. Öğrencinin durumuna göre...” N5

“Mansur, kız, süpürde, bolahenk, neyleri kullanılıyor. Genellikle eğitim Kız neyle verilmektedir.” N7

Ney eğitiminde başlangıç düzeyinde kullanılan makam ve alıştırmalara ilişkin bilgiler aşağıda Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4

Ney eğitimine ilişkin başlangıç makam ve alıştırmaları

Başlangıç makam ve alıştırmaları	Katılımcı	f	%
Rast veya uşşak	N3, N2, N4, N6, N9, N8, N11	7	36.8
Bayati	N6, N9, N11, N8	4	21.1
Segâh perdesi/Segâh makamında alıştırmalar	N1, N8, N9, N5	4	21.1
4’lü ve 5’lilerden oluşan etütler	N1	1	5.3
Muhayyer perdesinden başlayarak seslerin öğretimi	N2	1	5.3
Medhal etüt ve peşrev	N10	1	5.3
Eser ile başlangıç	N7	1	5.3

Öğretim elemanlarının ney eğitimi sürecinde başlangıç alıştırmaları, çoğunlukla segâh perdesi ve makamında olmakla birlikte rast ve uşşak makamını da kapsamaktadır. Ney sazının perde uygunluğundan kaynaklı, bu perde ve makamların gösterilmesi daha uygun ve kolay anlaşılabilir olacağı çıkarımı yapılmaktadır. Öğretim elemanlarının buna ilişkin verdikleri cevaplar aşağıda verilmiştir.

“Ney eğitimine perde çalışmalarıyla başlayıp dörtlü beşliler ile pekiştirecek şekilde etütler çalışıyoruz. İlk önemli perdemiz segâh öğrenilecek şekilde uşşak perdesi dediğimiz uşşak çeşnide kullanılan 2,5- 3 komalık segâh perdesi ile devam edip gidiyoruz.” N1

“Uşşak, segâh, bayati ve rast ile başlıyoruz.” N6

Nadiren de olsa, muhayyer perdesinden başlanılarak tek tek seslerin öğretilerek gidilmesi de bir yöntem olarak görülmektedir. Buna ilişkin nadiren bir yöntem aşağıda verilmiştir.

“Tek tek sesleri öğretiyorum muhayyer perdesinden başlamak üzere. Sonrasında ise Segâh peşrevi ile başlayıp rast ve uşşak peşrevleri ile devam ediyorum.” N2

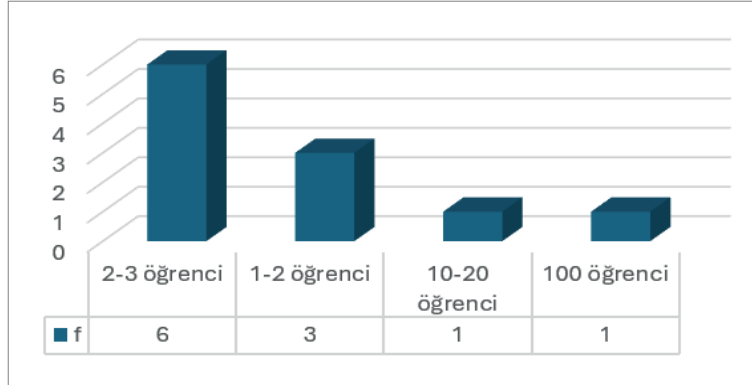
Farklı bir yaklaşımla ders süreci ise, alıştırmalar yerine parçaların çalınmasına ilişkin bir yaklaşım olarak görülmektedir. Çalgının genel itibarıyla doğası ve felsefesinden kaynaklı öncelikli olarak ney üzerindeki klavyenin tanınmasıyla birlikte, ilgili eserlerle başlandığı belirtilmektedir. Buna ilişkin görüş aşağıdadır.

“İlk olarak Bayati, Acemaşiran ve segâh makamı ile alıştırma yerine direkt olarak eserle başlıyoruz. İlk başlama seviyesi sesler ve pozisyon oturduktan sonra orta ve üst seslerde dizi şeklinde oluyor. Enstrümandaki klavyeyi tanıdıktan sonra esere başlıyoruz esere başlama sebebim eser öğrenciye mistik olarak ney enstrümanını daha çok sevdirecek yani hem egzersiz alıştırma hem de tasavvufi duyguları uyandırarak kişiye hem keyif hem de duygusal olarak ney üflediğini daha çabuk hissettiriyor böylelikle enstrümanı sevmesi ve haz duyması daha hızlı oluyor. Tabi ki önemli olan bir husus ise çaldığı makamı ve ondan önce de Türk musikisindeki ikili aralıkları, dizi ve makam kavramlarını derste öğreniyor.” N7

Ney öğrenci sayısı ve mevcut seviyelerine ilişkin bilgiler aşağıda Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1

Ney Öğrenci Sayısı ve Seviyesi

Öğretim sürecinde ney öğrencilerinin sayısının oldukça az olduğu söylenebilir. Bu sayı 1-2 bazen 3 olabilmektedir. Hazır bulunuşluklarının iyi düzeyde olan öğrencilerin de peşrev, saz semaisi gibi müzikal formları çalabilen öğrencilerin olduğu da görülmektedir. Buna ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmektedir.

"Her yıl ortalama 1 öğrencim oluyor ve her biriyle sıfırdan başlıyorum ki benim anlatımlarımdaki eksikliklerin yerini doldurmak hataları gidermek istiyorum." N1

"Ortalama her yıl 1 öğrenci geliyor. Bazılarına sıfırdan başlıyoruz öğretmeye. Bazıları ise ney sazını üflemeyi ve peşrev çalmayı bilerek bize geliyorlar." N2

"Genellikle 2 ya da 3 öğrenci oluyor başlangıç seviyesi ile başlayıp seviyeyi gittikçe arttırıyorum". N7

"Her yıl 10-20 arası yeni başlayan öğrenci oluyor, yıl sonunda sayıda %50 azalma oluyor." N8

"2, yeni başlayanlara evet fakat ney üfleyerek gelen öğrencilere seviyelerine göre eserler ve etütler veriyorum." N10

Öğretim elemanlarından bir tanesi ney sazının yurtdışında ilgi çektiğini online olarak 100 kişi ve üzerinde öğrencilerinin olduğunu belirtmektedir.

"100 ve üzeri...çoğunlukla başlangıç seviyesi değil en azından sazından bir kaç eser çalabilen kişiler eğitim almak üzere geliyorlar. Yabancı öğrencilerimin sayısı oldukça fazla ...onlarla İngilizce eğitim yapıyorum." N6

Öğretim elemanlarının ney derslerinde eğitim alanlara dair uyguladıkları program Tablo 5'te detaylı bir biçimde gösterilmektedir.

Tablo 5

Farklı seviyelere göre uygulanan program

Seviyelere göre uygulanan program	Katılımcı	f	%
Farklı gruplara bölerek	N1, N2, N5, N6, N8, N9	6	50.0
Seviyesine göre saz eserleri	N10, N11, N3, N7	4	33.3
Türk müziği perde ve makam hassasiyeti	N4	1	3.3
Postür, oturuş-duruş ve teknik	N4	1	3.3

Öğretim elemanlarının verdikleri yanıtlarda; ney derslerinde farklı seviyelerde öğrencilerin olabildiği ve buna istinaden farklı gruplara bölerek derslerin yapıldığı bazen ise güdülenmeyi sağlamak için seviyesi farklı olan öğrencileri bir araya getirerek ders işlediği belirtilmektedir. Buna ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir.

“İki öğrenciyi de bölüp ayrı saatlerde alma şansım oluyor. İlerleyeni frenlemek istemiyorum. Aralarda beraber aynı saatlere alıyorum ki geri seviyedeki öğrenciye feyz olmasını istiyorum.” N1

“Ayrı ayrı sınıflarda değerlendirilmeye çalışıyorum. Eğer seviyeleri farklıysa ve sınıfı ayıramayacaksam onların birbirlerini dinlemeleri ve icraları hakkında yorum yapmalarını istiyorum çünkü dinlemek ve değerlendirebilme yetisine sahip olmak kulağı çok geliştiren bir özelliktir.” N6

“Herkesin seviyesine göre makam ve eser veririm. Başlangıç ise etütler veririm.” N3

“Başlangıç ise öncelikle duruş, tutuş ve oturuşta düzeltmeler, daha sonra perdeleri kavrayabilmesi üzerine eser seçimi bu makam genelde rast eserler üzerinden gitmektedir. Öğrenci potansiyeli ve bu eserlerin algılayış biçimi ilerledikçe Türk müziği makamları üzerine perde hassasiyetleri, tavır/üslup ve teknik üzerine yönelecek eserler seçilerek dersler yapılmaktadır.” N4

Ney derslerinde öğretim elemanlarının, dinleme alanına dair uyguladıkları uygulamalara ait bilgiler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Dinleme alanına göre yapılan uygulamalar

Dinleme alanına göre uygulamalar	Katılımcı	f	%
Meşk usulüyle dinleme ve okul dışı	N1, N2, N8, N7, N10	5	45.5
Taksim dinletip dikte ettirerek	N3, N4	2	16.7
Geleneksel örnekleri taklit ederek	N5, N9, N11	3	25.0
Analiz	N6		8.3
Yalnızca Tanburi Cemil Bey’in tebası	N11		8.3

“Daha ziyaden benim çalılarımı dinliyorlar diğer dinlemeleri seçkilerimizden okul dışında dinliyorlar.” N1

“Ney üstatlarının ve hocalarının taksimlerini dinlettiğim gibi ayrıca kendim de taksim ediyorum bol bol.” N2

Öğretim elemanlarının bazılarının ney öğrencilerine dinlettikleri örnek taksimlerinin notaya alınması yöntemi de görülmektedir. Benzer ifadeler aşağıdadır.

“Niyazi Sayın hocanın taksimleri dikte edilerek bu taksimler notaya alınıp yazılıyor. Daha sonra bu taksimi öğrenciden ezberlemesini birebir olmasa da bunu taklit etmesini istiyorum. Derste beyin fırtınası yaparak bu şekilde ilerleyiş sağlıyoruz. Bu alandaki temsilcilerimiz önem arz etmektedir. Hocası olarak beni zaten derslerde dinliyorlar ama bunun ötesinde bizden önceki üstatlarımızı dinlemeleri her zaman tavsiye bulunmakla birlikte sadece ney değil diğer klasik Türk müziği sazlarını da dinlemelerini öneriyorum. Üstatlarımız ile yapmış olduğumuz istişareler üzerine özellikle de müziğimizin merkezi olan Tanburi Cemil Bey’i dinlemelerini tavsiye etmekteyim.” N4

“Geleneksel üslupta ney üfleyen neyzenlerin icralarından örnekler dinletiyoruz. Süleyman Erguner (dede), Niyazi Sayın, Selâmi Bertuğ, Halil Can, Doğan Ergin, Halil Dikmen, Hayri Tümer gibi neyzenlerin icralarından örnekler dinletiyoruz.” N5

“Üstatların taksimleri haricinde ses sanatçılarının okuduğu klasik eserleri de dinlemeye teşvik ediyorum. Peşrev ve saz semailerinin yansıra klasik eser icra etmek ve dinlemek öğrenciye çok büyük katkı sağlar. Taş plak kayıtları, taksimler, gazeller ayrıca dinleme ve analiz etme çalışmaları yapıyorum.” N6

“Öğrenciye örnek olması açısından gerek eser gerekse taksim olsun dinleme ve görsel olarak kendim eserleri ve taksimleri geçiyorum. Hocalarımızın ve eski klasik kayıtları dinleyerek çarpma ve klasik üslup

geleneğini koruyorum (Meşk usulü). Türk musikisinde nazari olarak yazılan bazı kavramlar maalesef görsel olarak tavrıla gösterilmesi şarttır. Bazıları ise nazari olarak kavramsal şekilde hiç gösterilmemiştir. Örnek olarak uşşak makamındaki karar perdesine gideren si koma segâh perdesi iniş cazibesine kapılarak si koma 2 si koma 3 si koma 4 şeklinde düğah perdesine düşer. Nazari olarak bu sistemsel şekil ikili aralıklarda gösterilmemiştir. Bu şeklin tavrı ve üslup olarak öğrenciye aktarılması zorunludur. Buda kavramda ustadan çırağa, hocadan öğrenciye ve babadan oğula vs. gibi bir meşk sayesinde iletilmelidir.” N7

“Sadece ney değil tüm klasik çalgılarda Tanburi Cemil Bey tebâsını dinlemelerini tavsiye ediyorum.” N11

Ney eğitiminde öğretim elemanlarının kullandıkları kaynaklara ilişkin bilgiler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Ney eğitiminde kullanılan kaynaklar

Kullanılan kaynaklar	Katılımcı	f	%
Yok (Usta çırak yöntemi)	N1, N3, N11	3	25.0
Kendi kitabı	N6, N8, N10	3	25.0
Nazariyat kitabı (İsmail Hakkı Özkan)	N6	1	8.3
Ney Metotları	N5, N4, N5, N2	4	33.3
Lisansüstü tezler ve makaleler	N8	1	8.3

Öğretim elemanlarının ney dersi eğitim-öğretim sürecini, çoğunlukla geleneksel yöntem olan usta çırak ilişkisiyle yürüttüğü belirgin bir şekilde görülmektedir. Buna ilişkin görüşlerden bazıları aşağıda verilmektedir.

“Hayır tamamen usta çırak eğitiminden aldığımız sistemi geliştirmiş şekilde uyguluyorum.” N1

“Yok. Ancak derslerimizde örnek eserlerinden ve metot sisteminden faydalandığımız öğrencilerimize de kendilerinde bulunmasını tavsiye ettiğimiz yazılı metot kitapları var. Bunlar: Süleyman Erguner Ney Metodu, Neyzen Ahmet Kaya ney metodu...Bu kitaplar aynı zamanda CD ekli oldukları için öğrencilere ders dışı çalışmalarında faydalı olduğunu düşünüp edinmelerini tavsiye ediyoruz.” N5

“Kendi yazdığım metodu ve geleneksel repertuvarı kullanıyorum.” N8

“Ney üzerine yazılan yüksek lisans ve doktora tezleri ile makaleler dersimin kaynaklarını oluşturur.” N9

“Kendi yazmış olduğum Ney alıştırmaları ve Etütleri kitabı.” N10

Bazı öğretim elemanlarının usta çırak yöntemiyle dersi işlediği ancak metot gibi yazılı materyallerin de son derece önemli olduğu belirtilmektedir. Benzer görüşlerden bazıları aşağıda verilmektedir.

“Ney üzerine yazılan ya da yapılan çalışmalar önem arz etmektedir. Fakat daha çok ney sazını dinleme ve yapılan besteleri icra ederek derslerimizi yapmaktayız.” N4

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Geleneksel Türk Müziğinde önemli yeri olan ney çalgısı gerek organolojik yapısı gerekse eğitim-öğretimde farklı aşamaları olan bir çalgıdır. Tasavvufi anlamda özdeşleşen bu çalgının öğretiminde, geleneksel müziğimizin aktarımında yer tutan meşk sisteminin esas alındığı görülmektedir. Çalışmada, Türk Müziği eğitimi veren konservatuvarlarda ney derslerinin mevcut durumuna bakıldığında; öğretim elemanlarının Türk Müziğinin geleneksel yöntemi olan meşki çoğunlukla izlediği görülmektedir.

Müziyenlik ve dinleyicilik özelliği, bazı insanlara doğuştan verilen yetenekler değildir; bazılarının ise hiç verilmez. Bunlar bilişsel biçimleridir; çok zengin ve karmaşık düşünme ve bilme biçimleridir. Tüm insanlar, yetkin bir düzeyde müzik yapmayı ve dinlemeyi öğrenmek için “donanımla” -yani beyin mekanizmalarımızda-

doğarlar. Çoğu insanın iyi müzik yapmayı ve dinlemeyi öğrenebileceği, müzik öğreniminin ulaşılabilir yani herkes için uygulanabilir olduğu anlamına gelir (Elliott, 2005). Yapılan bu araştırmayla birlikte, Türk Müziği konservatuvarlarında yürütülen ney derslerinin mevcut durumunu ortaya koyularak uygulamadaki yöntemlerin geleneksel ile modern eğitim öğretim yöntemleri arasında nasıl bir denge kurduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, geleneksel Türk Müziği sazı olan neyin eğitim-öğretim süreçlerinde hala meşk sisteminin temel alınarak devam ettirilerek sürdürüldüğü görülmektedir. Bunun yanı sıra ise; metot, nota fasikülleri gibi materyallerden yararlanılmaktadır. Literatürle karşılaştırıldığında, bu durum Türk müziği eğitiminin tarihsel sürekliliğiyle güncel pedagojik ihtiyaçların kesişim noktasına işaret etmektedir. Katılımcıların bir kısmı, yazılı kaynaklardan çok üslup ve tavır unsurlarının aktarımı noktasında birebir yapılan uygulamaların daha etkili olduğunu düşünmektedirler. Bu bulgu Gerçek’in (2008) meşk sisteminin aktarım gücünü vurgulayan çalışmasıyla örtüşmektedir. Benzer şekilde, Kahyaoğlu (2021) meşkin yalnızca eser öğretiminde değil, tavır ve üslubun aktarılmasında da vazgeçilmez olduğunun vurgulamaktadır. Ancak araştırmada bazı öğretim elemanlarının metot kitapları (ör. Süleyman Erguner, Ahmet Kaya) ve kendi yazdıkları etütleri kullandıkları da görülmüştür. Bu durum, Öztürk’ün (2024) ney icrasında teknik detayların yazılı kaynaklarla da desteklenmesi gerektiğini savunan bulgularıyla örtüşmektedir. Buradaki farklılık, bazı konservatuvarlarda yazılı kaynakların önemsenmesine rağmen, diğerlerinde bu kaynakların tamamen reddedilerek yalnızca meşk yöntemine başvurulmasıdır. Bu fark, eğitimcilerin kişisel pedagojik yaklaşımından, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinden ya da kurumların program farklılıklarından kaynaklanabilmektedir. Sahil ve Ersoydan’ın (2025) belirttiği gibi, her konservatuvarın program tasarımı ve uygulama biçimi kendi kurumsal yapısına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Çalışmanın bir diğer önemli bulgusu, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun mansur ve kız ahenginde neyleri tercih etmesidir. Bu durum, literatürde ney eğitiminde başlangıç aşamasında kolay icra imkânı sağlayan bu iki ahengin öne çıktığını belirten çalışmalarla uyumludur (Dal ve Yalçın, 2023). Aynı zamanda bazı katılımcıların süpürde, şah ve bolahenk gibi farklı ahengleri de süreç içinde kullandıkları görülmüştür. Bu çeşitlilik, öğrencinin fizyolojik özellikleri (nefes kapasitesi, dudak yapısı vb.) ile yakından ilişkili olabilir. Başlangıç makamı ve alıştırma açısından bulgular, çoğunlukla rast, uşşak ve segâh makamlarının tercih edildiğini göstermektedir. Bu seçim, Türk müziği nazariyatında da kolay algılanabilirlik ve öğrencinin kulağını makam dizilerine alıştırmaya gerekçesiyle açıklanabilir. Duran’ın (2022) icâzet süreci üzerine yaptığı çalışmada da öğrencilerin ilk aşamada segâh perdesiyle tanıştırıldıkları ve bunun nefes kontrolü ile perde hakimiyetini kolaylaştırdığı belirtilmektedir. Ancak araştırmada bazı öğretim elemanlarının eserle başlamayı tercih etmesi, literatürde sık karşılaşılan bir durum değildir. Bu farklılık, öğrencinin motivasyonunu artırmak için pedagojik bir tercih olarak yorumlanabilir. Araştırma bulgularında dikkat çeken bir diğer nokta, ney öğrencilerinin sayısının oldukça az olmasıdır (çoğunlukla 1-2 öğrenci). Bu durum, bireysel çalgı eğitiminin niteliğini artırmakla birlikte, konservatuvarlarda ney eğitiminin kurumsal anlamda daha sınırlı bir alana sahip olduğunu göstermektedir. Koroğlu’nun (2022) bireysel çalgı eğitiminin mesleki kimlik inşasındaki rolünü vurgulayan çalışmasıyla karşılaştırıldığında, düşük öğrenci sayılarının birebir eğitim avantajı sağlarken, yaygınlık açısından sınırlılık oluşturduğu söylenebilir. Nitekim bazı öğretim elemanlarının farklı seviyelerdeki öğrencileri birlikte derslere alarak birbirlerinden öğrenme ortamı oluşturdukları görülmektedir. Bu uygulama, Topalak’ın (2013) çalgı eğitimi yazınında işbirlikçi öğrenmenin önemine ilişkin görüşleriyle benzerlik göstermektedir. Ancak bu durum aynı zamanda, seviyeler arası farkların ilerlemiş öğrenciler için yavaşlatıcı bir etki yaratma riski de taşımaktadır.

Bulgular, öğrencilerin taksim dinleme, dikte etme, analiz yapma ve klasik neyzenlerin icralarını taklit etme yoluyla eğitim aldıklarını da ortaya koymaktadır. Bu sonuç, Somakçı’nın (2017) Osmanlı saraylarındaki meşk ortamında repertuarın dinleme-taklit yoluyla aktarıldığını gösteren bulgularıyla birebir örtüşmektedir. Ayrıca, araştırmada bazı öğretim elemanlarının öğrencilerine yalnızca kendi icralarını değil, klasik plak kayıtlarını ve Tanburi Cemil Bey gibi ustaların icralarını da dinlettikleri görülmektedir. Bu yaklaşım, modern pedagojide öğrencinin farklı üslup ve tavırları tanıyarak kendi icra kimliğini geliştirmesine katkı sağlar (Öztürk, 2024). Ancak bulgularda dinleme etkinliklerinin bazı öğretim elemanlarında çok sınırlı kaldığı da gözlenmiştir. Bu farklılık, öğretim elemanlarının müzik pedagojisi bilgisi, ders saatlerinin sınırlılığı ya da öğrencilerin motivasyon düzeyleriyle açıklanabilir.

Öneriler

Yapılan çalışmada; Türk Müziği konservatuvarlarında ney derslerinin mevcut durumunu ortaya koyulurken çalışmanın sınırlılıkları doğrultusunda gelecekteki araştırmalara ve araştırmacılara ışık tutmaktadır. Belirtmek gerekir ki; bu çalışma sınırlı sayıda ve ulaşılabilen öğretim elemanının görüşlerine dayanmaktadır. Daha kapsamlı sonuçlar elde edebilmek için ilerleyen çalışmalarda Türkiye’deki farklı üniversitelerden daha geniş bir örneklem grubuna ulaşılması önerilebilir. Buna ek olarak çalışma gurubunun yalnızca öğretim elemanlarından

ziyade, öğrencilere yönelik de yapılması ve bu öğrencilerden eğitim-öğretim süreçlerindeki deneyimlerinden elde edilecek sonuçlarının literatüre katkıda bulunacağı önerilebilir.

Çağımız modern eğitim-öğretim süreçlerinde geleneksel Türk Müziğinin aktarımı için; deneysel ve karma yöntem araştırma yaklaşımlarıyla yapılacak araştırmaların desteklenmesi önerilebilir. Bu sayede, öğretim süreçlerindeki eğilimler hem istatistiksel hem de betimleyici açıdan desteklenmiş olacaktır. Bunun yanında, ney eğitiminde kullanılan yöntemlerin etkinliği deneysel ya da yarı-deneysel tasarımlar ile test edilebilir; örneğin, geleneksel meşk yöntemi ile yazılı metot destekli eğitim grupları karşılaştırılarak pedagojik etkiler analiz edilebilir. Ayrıca, ney icrasında kullanılan teknik ve tavırların öğretime yönelik performans analizleri ve video tabanlı gözlem çalışmaları yapılması önerilmektedir. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin nefes, perde basış ve süsleme tekniklerindeki gelişimlerini nesnel ölçütlerle inceleme fırsatı sunacaktır. Son olarak, Türkiye dışındaki müzik kurumlarında ney eğitiminin nasıl kurgulandığını araştırmak, uluslararası karşılaştırmalar yoluyla mevcut eğitim modellerini geliştirmeye katkıda bulunabilir.

Etik kurul onayı

Çalışma, Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanmıştır (tarih: 01.09.2025, sayı: 986706).

Yazarlık katkısı

Çalışmanın tasarımı ve konsepti: CA, SÇ; verilerin toplanması: CA, SÇ; sonuçların analizi ve yorumlanması: CA, SÇ; çalışmanın yazımı: CA, SÇ. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Finansman kaynağı

Yazarlar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Ethical approval

The study was approved by Dicle University University Social and Human Sciences Scientific Ethics Committee (date: 01.09.2025, number: 986706).

Author contribution

Study conception and design: CA, SÇ; data collection: CA, SÇ; analysis and interpretation of results: CA, SÇ; draft manuscript preparation: CA, SÇ. All authors reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The authors declare the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKLAR

- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Creswell, J. W. ve Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Dal, M. ve Yalçın, N. (2023). Neyin öğretmen çalgısı olarak yeri ve önemi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (21), 15-30. <https://doi.org/10.31722/ejmd.1129035>
- Duran, F. N. (2022). Ney sazı eğitiminde üslup/tavır oluşturma ve icâzet süreci. *İSTEM*, (39), 139-156. <https://doi.org/10.31591/istem.1134844>
- Elliott, D. J. (Ed.). (2005). *Praxial music education: Reflections and dialogues*. Oxford University Press.
- Gerçek, İ. H. (2008). Geleneksel Türk sanat müziğinde meşk sisteminden notalı eğitim sistemine geçişle ilgili bazı düşünceler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(38), 151-158.
- Kahyaoğlu, Y. (2021). Türk müziğinde meşk sistemi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(1), 277-283. <https://doi.org/10.22252/ijca.942571>
- Kolukırık, K. (2014). Osmanlı Devleti'nde ilk resmî konservatuvar olan Dârüelhandâ derleme ve yayım faaliyetleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 479-798. <https://doi.org/10.21563/sutad.187106>

- Köroğlu, G. N. (2022). Türk Müziği Devlet Konservatuvarları Ses Eğitimi bölümlerindeki ses ve çalgı eğitimi ders içeriklerinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 310-326. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1055995>
- McMillan, J. H. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. Addison Wesley Longman.
- Özenç, Y. Y. (2022). Eğitim araştırmalarında durum çalışması deseni nasıl kullanılır. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 1(2), 57-67.
- Öztürk, L. (2024). Ney icrasında çarpma tekniği üzerine bir değerlendirme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 866-903. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1455311>
- Polat, S. (2016). Türkiye’deki ses ve şan eğitiminin köken ve gelişimi üzerine. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Sahil, T., & Ersoydan, M. Y. (2025). Türk müziği devlet konservatuvarlarının yapılanma biçimine ilişkin akademisyen görüşlerinin incelenmesi. *Yegah Müzikoloji Dergisi*, 8(2), 523-547. <https://doi.org/10.51576/yimd.170144>
- Somakçı, P. (2017). Osmanlı saraylarında uygulanan müzik eğitimi ve müzik kurumları. *International Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 2(2), 171-182. <https://doi.org/10.29228/ijia.2.22>
- Topalak, Ş. (2013). Müzik eğitiminde çalgı eğitimi sorunlarının değerlendirilmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 114-129. <https://doi.org/10.7816/sed-01-02-08>
- Yıldırım, A. (2022). *Türk müziği devlet konservatuvarlarında ney sazının meslek çalgısı olarak tercih durumuna yönelik tespitler* (Tez No. 740054) [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs.). Seçkin.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

The *ney*, one of the most characteristic instruments of Turkish music, has maintained its educational tradition mainly through the *meşk* system, which is based on master-apprentice transmission. This study focuses on examining the current situation of *ney* education at Turkish Music conservatories in Türkiye. The study has aimed to figure out how this traditional system is applied today in academic settings and how it interacts with modern teaching techniques. The research also sought to identify the tools, resources, and teaching methods used in *ney* courses, as well as the difficulties and variations observed across institutions.

2. Method

The study was designed as qualitative research using the case study model. The participants were *ney* instructors teaching in higher education institutions that provide Turkish Music education under the Council of Higher Education (YÖK). A total of eleven instructors participated in the research, representing various universities and conservatories across Turkey. Data was collected through a semi-structured interview form consisted of seven main inquiries. The inquiries focused on instructional materials, types of *ney* used, repertoire preferences, teaching approaches, and listening practices. Expert opinions were taken during the design of the data collection tool to ensure content validity. Data has gathered via Google Forms and analysed descriptively. Participants have coded as N1 to N11, and direct quotations were used to reflect their views authentically.

3. Findings, Discussion and Results

According to the findings, *ney* lessons are mostly conducted through traditional master-apprentice methods, and written methods or theoretical materials are used only as supportive tools. The instructors often combine *meşk* with modern practices, such as note reading, use of metronomes, or digital tools like tablets and recording devices. The most commonly used *ney* types are *mansur* and *kız ahenk*, which are preferred for their comfort and compatibility with beginners. In advanced stages, *bolahenk*, *şah*, and *süpürge* types are also used depending on the student’s physical condition and progress. In terms of repertoire, most instructors begin education with *maqams* such as *rast*, *uşşak*, or *segâh*, since these modes are easier to perceive and practice for beginner-level students. Some instructors start with simple *etudes*, while others prefer to begin directly with short compositions or *peşrev* forms to motivate students and connect them

emotionally with the instrument. The number of students in *ney* classes is generally very small—usually one to three students per instructor—which allows individualized attention but also indicates that *ney* training remains a niche area within conservatory education. Listening practices are an essential part of *ney* education. Many instructors encourage their students to listen to classical masters such as Niyazi Sayın, Süleyman Erguner, Halil Can. Through these listening sessions, students develop an understanding of style, tone, and ornamentation. Some instructors also use transcription and dictation exercises, asking students to notate and imitate traditional *taqsıms*. This approach helps connect the ear-based *meşk* system with the analytical structure of modern music education. However, not all instructors apply these activities regularly; differences in pedagogical background, institutional structure, and student motivation levels influence the intensity of listening-based training. The study also revealed that some instructors have written their own *ney* method books or etudes and use them as part of their teaching process. Others instructors refer to established sources such as the *Süleyman Erguner Ney Method* or *Ahmet Kaya Ney Method*. Nevertheless, a significant portion of the participants continue to rely primarily on oral transmission. This finding supports earlier research (Duran, 2022; Gerçek, 2008; Kahyaoğlu, 2021), which emphasizes that the *meşk* system is still central in preserving Turkish music's traditional style and expression. An outstanding result of the study is that student levels and class structures differ widely among conservatories. While some instructors group students by ability, others mix different levels intentionally to promote peer learning. This mixed-level approach aligns with collaborative learning principles but may also slow down progress for advanced students. The study suggests that individual and group instruction should be balanced carefully in *ney* education programs. In conclusion, the findings show that *ney* education in Turkish music conservatories today maintains a hybrid character, balancing the traditional *meşk* system with modern academic pedagogy. While *meşk* provides the expressive, stylistic, and cultural depth of the tradition, institutional conservatory education introduces structure, measurement, and theoretical support. This balance ensures both the continuity of the Turkish musical heritage and the adaptation of *ney* education to contemporary learning environments. Future studies could broaden the sample size and include both instructors and students to provide a more comprehensive view. Comparative and experimental research—such as contrasting *meşk*-based and method-based instruction—may also offer insights into the pedagogical efficiency of different approaches. Furthermore, international comparisons of *ney* education could help develop new models that integrate traditional Turkish music pedagogy with global practices.